

EIOPA varoittaa vakuutuksenantajia ja pankkeja mahdollisista valvontatoimista, jos ne eivät puutu lainaturvavakuutuksiin liittyviin suuriin välityspalkkioihin ja eturistiriitoihin

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) vaatii vakuutuksenantajia ja pankkeja (jotka toimivat vakuutusten tarjoajina)¹ varmistamaan, että kuluttajat saavat näistä tuotteista vastinetta rahoilleen, seuraavasti:

- ▶ ryhtymällä toimiin sellaisten ongelmien ratkaisemiseksi, jotka liittyvät vakuutusten tuottajien vakuutusten tarjoajille lainaturvavakuutuksien myynnistä maksamiin suuriin välityspalkkioihin², ja
- ▶ estämällä haitallisten eturistiriitojen syntyminen pankkivakuutusyhteistyön³ (bancassurance) yhteydessä.

Tämä varoitus annetaan asetuksen (EU) N:o 1094/2010⁴ 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

EIOPAn havainnot

EIOPAn hiljattain tekemä temaattinen arviointi pankkivakuutusyhteistöstä⁵ (bancassurance) paljasti vakavia huolenaiheita, jotka liittyvät eritoten suuriin välityspalkkioihin ja eturistiriitoihin vakuutusten tuottajien, vakuutusten tarjoajien sekä kuluttajien välillä. Suurista välityspalkkioista ja eturistiriidoista johtuen kuluttajat eivät saa näistä tuotteista vastinetta rahoilleen ja heillä on vain vähän valinnanvaraa pankkivakuutusyhteistyön (bancassurance) yhteydessä. Keskeiset havainnot osoittavat, että

- ▶ huomattavalla osuudella vakuutusmaksutulosta rahoitetaan pankkien välityspalkkioita, kun taas kuluttajille maksetut vakuutuskorvaukset ovat keskimäärin alle 30 % vakuutusmaksutulosta.
- ▶ EIOPA analysoi, että vuosina 2018–2020 pankeille maksetut välityspalkkiot vaihtelivat seuraavasti:
 - 30–70 % vakuutusmaksutulosta yli puolessa lainaturvavakuutuksista asuntoluotoissa
 - 40–80 % vakuutusmaksutulosta yli kahdessa kolmasosassa kulutusluoton lainaturvavakuutuksista ja
 - 40–90 % vakuutusmaksutulosta useimmissa luottokorttivelan lainaturvavakuutuksissa.

¹ Varoitus on osoitettu pankeille, jotka on rekisteröity vakuutusedustajiksi [20 päivänä tammikuuta 2016 vakuutusten tarjoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin \(EU\) 2016/97](#) (IDD-direktiivi) 2 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan mukaisesti. **Huom. Kun tässä asiakirjassa viitataan ”pankkeihin”, sillä tarkoitetaan pankkeja, jotka on rekisteröity vakuutusedustajiksi IDD-direktiivin nojalla.**

² Varoitus koskee kolmea temaattisen arvioinnin piiriin kuuluvaa lainaturvavakuutus tuotetta: asuntoluoton lainaturvavakuutus, kulutusluoton lainaturvavakuutus ja luottokorttivelan lainaturvavakuutus.

³ Ilmauksella ”pankkivakuutusyhteistyö” (bancassurance) tarkoitetaan lainaturvavakuutus tuotetta tuottavan vakuutuksenantajan ja näiden tuotteiden tarjoamiskanavana vakuutuksenantajan puolesta toimivan pankin välistä suhdetta.

⁴ [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) N:o 1094/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen \(EIOPA\) perustamisesta](#)

⁵ Temaattisessa arvioinnissa oli mukana 174 vakuutuksenantajaa ja 145 pankkia.

- ▶ Useimmilla pankeilla (74 %) ei ollut kustannusten kohdentamismallia käytössä lainaturvavakuutustuotteiden myynnissä. Koska näitä tietoja ei ole, suuria välityspalkkioita ei voida perustella näitä vakuutuksia tarjoavien pankkien kustannuksilla, kun otetaan huomioon myös se, etteivät lainaturvavakuutustuotteet ole asiakaskohtaisesti räätälöityjä tuotteita. Näin ollen suuret välityspalkkiot johtavat siihen, että kuluttajilta perittävät vakuutusmaksut ovat epäoikeudenmukaisia ja hinnoittelukäytännöt epäreiluja.
- ▶ Suuret välityspalkkiot voivat johtaa myös merkittäviin eturistiriitoihin sekä huonoihin liiketoimintakäytäntöihin, kun halutaan maksimoida tuotot (esim. aggressiiviset myyntitekniikat, väärin perustein tapahtuva myynti jne.). Temaattinen arviointi osoitti myös, että ne vakuutusenantajat, jotka ovat muodostaneet strategisen kumppanuuden tai jotka kuuluvat samaan rahoitusalan sekaholdingyhtiöön kuin pankit⁶ (näiden osuus on 63 % vakuutusenantajista), maksavat suurempia välityspalkkioita näille pankeille kuin jakelusopimuksissa, johon ei sisälly yksinoikeusjärjestelyitä. Tämä viittaa siihen, että suuret välityspalkkiot johtuvat nykyisistä pankkivakuutusyhteistyön (bancassurance) toimintamalleista. Tämä vaatii vahvaa hallintojärjestelmää (ml. valvontajärjestelmät) yhtiöissä, jotta vakuutusten tuottajien, tarjoajien sekä kuluttajien välisiä eturistiriitoja voidaan lieventää ja välttää se, että ne edistäisivät huonoa liiketoimintatapaa ja lisääisivät kuluttajille koituvia haittoja.
- ▶ Lisäksi 34 % pankeista on ottanut käyttöön lainaturvavakuutustuotteiden myyntiin liittyviä työntekijöiden kannustinjärjestelmiä, jotka aiheuttavat uusia merkittäviä huolenaiheita siitä, noudatetaanko IDD-direktiivin 17 artiklan 3 kohta⁷, kun otetaan huomioon jo olemassa olevat suuret välityspalkkiot.
- ▶ Useimmat pankit (83 %) myyvät lainaturvavakuutustuotetta lainatuotteeseen sidottuna, eli kuluttajat voivat ostaa lainaturvavakuutustuotteen vain, jos he ottavat myös lainatuotteen samasta pankista. Tämä käytäntö rajoittaa kuluttajien mahdollisuuksia, ja se saattaa vahvistaa riskejä väärin perustein tapahtuvasta myynnistä ja aggressiivisten myyntitekniikoiden käyttämisestä.
- ▶ Lisäksi tietyt lainaturvavakuutustuotteet myydään kertamaksulla⁸ (32 % asuntoluottojen lainaturvavakuutuksista, 51 % kulutusluottojen lainaturvavakuutuksista ja 18 %

⁶ Rahoitusalan holding-yhtiöllä tarkoitetaan 25 päivänä marraskuuta 2009 vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY 212 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettua rahoitusalan sekaholdingyhtiötä.

⁷ ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vakuutusten tarjoajia ei palkita tai että nämä eivät palkitse tai arvioi työntekijöidensä suoritusta tavalla, joka on ristiriidassa sen velvoitteen kanssa, että niiden on toimittava asiakkaidensa edun mukaisesti. Vakuutusten tarjoaja ei etenkin saa ottaa käyttöön korvauksia, myyntitavoitteita tai muita seikkoja koskevia järjestelyjä, jotka voisivat kannustaa sitä tai sen työntekijöitä suosittelemaan tiettyä vakuutustuotetta asiakkaalle silloin, kun vakuutusten tarjoaja voisi tarjota muuta vakuutustuotetta, joka vastaisi paremmin asiakkaan tarpeita.”

⁸ Kertamaksullinen vakuutus maksetaan yhdellä etukäteismaksulla, joka kattaa koko vakuutuksen kaikki kustannukset koko vakuutusajalta. Kuluttajien on maksettava koko vakuutus kertamaksuna sopimuskauden alkaessa.

luottokorttivelkojen lainaturvavakuutuksista). Tämä saattaa aiheuttaa lisää ongelmia vakuutuksen ennenaikaiseen irtisanomiseen, vaihtamiseen tai purkamiseen. Tiedetyt pankit tarjoavat mahdollisuutta maksaa vakuutusmaksu lainalla, jonka koroista aiheutuu kuluttajille lisäkustannuksia. Lisäksi tilanteessa voi muodostua eturistiriitoja, koska kyseisellä lainalla pankki pystyy luomaan lisätuloa itselleen palkkioiden ja koron muodossa.

EIOPA katsoo, että tällaiset käytännöt ovat omiaan aiheuttamaan vakavaa huolta IDD-direktiivissä säädettyjen keskeisten sääntelyperiaatteiden noudattamisesta. Lisäksi havaituista käytännöistä voi aiheutua suurta haittaa kuluttajalle.

EIOPan odotukset

EIOPA odottaa, että vakuutuksenantajat ja pankit asettavat kuluttajat liiketoimintamallinsa keskipisteeseen⁹ ja ryhtyvät asianmukaisiin toimiin, joilla estetään kuluttajille aiheutuvien haittojen ilmaantuminen jatkossa.

EIOPA odottaa, että kaikki vakuutuksenantajat ja pankit (jotka toimivat vakuutusten tarjoajina) noudattavat IDD-direktiiviä täysimääräisesti, myös siinä esitettyjä tuotehallintavaatimuksia (POG). Mikäli kuluttajalle on aiheutunut haittaa, kaikkien asianosaisten vakuutuksenantajien ja pankkien¹⁰ on ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin, joilla parannetaan kuluttajiin kohdistuvia seurauksia, ”lieventääkseen tilannetta ja estääkseen haitallisen tapahtuman toistuminen” komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/2358¹¹ (jäljempänä ”tuotehallintavaatimuksista annettu delegoitu asetus”) 7 artiklan 3 kohdan¹² mukaisesti.

EIOPA katsoo, että seuraavilla osa-alueilla on ryhdyttävä toimiin:

1. Lainaturvavakuutustuotteiden tuottaminen

- ▶ Lainaturvavakuutustuotteiden tuottajien on varmistettava, että niiden tuotteet suunnitellaan siten, että ne täyttävät määritetyn kohdemarkkinan¹³ tarpeet ja tavoitteet. Tuottajien on tarjottava tuotteita, joista kuluttaja saa vastinetta rahoilleen, ja varmistettava hinnoittelukäytäntöjen oikeudenmukaisuus. Jotta tuottajat voivat tehdä näin, vakuutustuotteiden hyväksyntäprosessi on suunniteltava järkevästi asianomaisen pankkivakuutusyhteistyön (bancassurance),

⁹ Lisäksi vakuutuksenantajien ja pankkien on noudatettava etenkin sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettua direktiiviä 2005/29/EY.

¹⁰ Useimmat otoksen vakuutuksenantajat (64 %) ovat tuottaneet, kaupallistaneet tai merkittävästi muuttaneet lainaturvavakuutustuotteitaan 1. lokakuuta 2018 tai sen jälkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että nämä tuotteet kuuluvat tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen soveltamisalaan.

¹¹ Komission delegoitu asetus (EU) 2017/2358, annettu 21 päivänä syyskuuta 2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 täydentämisestä vakuutusyrityksiä ja vakuutusten tarjoajia koskevien tuotehallintavaatimusten osalta.

¹² [Komission delegoidun asetuksen \(EU\) 2017/2358 7 artiklan 3 kohta.](#)

¹³ IDD-direktiivin 25 artiklan 1 kohta sekä tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 5 artiklan 3 kohta ja 6 artikla.

lainaturvavakuutustuotteen ja kohdemarkkinoiden monimutkaisuuteen ja riskeihin nähden. Vakuutuksenantajien ja pankkien on erityisesti

- arvioitava, onko pankki myös tosiasiallinen lainaturvavakuutustuotteen tuottaja ja onko sen noudatettava tuotehallintavaatimuksia (POG). Tämä arviointi on tärkeä etenkin sellaisten ryhmävakuutusten yhteydessä, joissa pankki on sekä vakuutuksenottaja että vakuutuksen tarjoaja ja todennäköisesti myös yksi tosiasiallinen tuottaja. Joissakin tapauksissa kansalliset säännökset, kuten vakuutuslakilaki, voivat olla merkityksellisiä.
 - varmistettava, että tuotehallintavaatimuksia (POG) koskeva järjestelmä ja valvontatoimet ovat asianmukaisia, jotta voidaan estää pankin sopimaton vaikutus tuotteen suunnitteluun, ellei pankkia ole virallisesti nimetty yhdeksi tuottajaksi, ja varmistaa eturistiriitojen tehokas hallinta¹⁴.
- ▶ Tuottajien on myös varmistettava, että tuotetestauksessa arvioidaan, koituuko tuotteesta lisäarvoa kohdemarkkinoille, ja punnittava tuottajalle ja tarjoajalle koituvia hyötyjä kohdemarkkinoille koituihin hyötyihin nähden¹⁵. Tähän tulee sisällyttää myös sen arviointi, ovatko kaikki kulut oikeasuhteisia tuottajalle ja tarjoajalle koituihin kustannuksiin ja hyötyihin nähden. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tarjotun vakuutusturvan kattavuuteen ja kohdemarkkinoille tarjottaviin palveluihin – toisin sanoen minkäänlaisia aiheettomia kustannuksia ei saa olla.
 - ▶ Tuottajien on hyödynnettävä saatavilla olevaa tietoa (kuten valituksia, hylättyjä korvaushakemuksia ja muita asiakirjoja) ja tehtävä asianmukaisia analyyseja, jotta varmistetaan asianmukainen seuranta ja se, että tuote on kohdemarkkinoiden tarpeiden ja tavoitteiden mukainen. Jos näin ei ole, tuottajien on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin tilanteen lieventämiseksi esimerkiksi parantamalla tuotteen suunnittelua tai pienentämällä välityspalkkioita ja estettävä haitan toistuminen myös tiedottamalla aiheesta asianomaisille pankeille ja asiakkaille¹⁶.
 - ▶ Lisäksi tuottajien on valvottava, että pankit, jotka toimivat vakuutusedustajina – myös silloin, kun pankilla on valvontatehtävä yhteenliittymässä ja/tai hallintayhtiössä – toimivat tuotehyväksyntäprosessissa¹⁷ määritettyjen tavoitteiden mukaisesti ja ettei pankin tasolla käytössä olevista myyntiohjelmista ja työntekijöiden kannustinjärjestelmistä koidu haittaa kuluttajille.

¹⁴ Tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohta.

¹⁵ Tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 4 ja 6 artikla.

¹⁶ Tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 7 artiklan 3 kohta.

¹⁷ Tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 8 artiklan 4 ja 5 kohta.

2. Lainaturvavakuutusten tarjoamisjärjestelyt

- ▶ Vakuutusenantajien ja pankkien odotetaan arvioivan ja tarkistavan jakelu- ja palkitsemisjärjestelyjään sen varmistamiseksi, että ne toimivat aina rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti asiakkaidensa edun mukaisesti¹⁸. Erityisesti niiden on arvioitava, onko välityspalkkioiden taso perusteltu näiden tuotteiden tarjoamisesta aiheutuviin kustannuksiin ja kohdemarkkinoille koituvaan hyötyyn nähden.
- ▶ EIOPA odottaa, että vakuutusenantajat ja pankit puuttuvat ongelmiin, jotka liittyvät lainaturvavakuutustuotteiden myynnin perusteettomiin ja kohtuuttomiin välityspalkkioihin.
- ▶ Pankkivakuutusyhteistyöhön (bancassurance) liittyvien mahdollisten eturistiriitojen osalta EIOPA odottaa, että tuotteiden tarjoamisjärjestelyissä otetaan huomioon tuotteiden monimutkaisuus ja tuotteisiin liittyvät riskit sekä tarjoajan (pankin) liiketoiminnan luonne, laajuus ja monimutkaisuus¹⁹. Lisäksi EIOPA odottaa tuottajien varmistavan, että osana lainaturvavakuutustuotteiden tarjoamisstrategiaansa ne määrittävät sopivimman tarjoamiskanavan sen sijaan, että ne tukeutuisivat nykyisiin kumppaneihin ja/tai samaan hallintayhtiöön kuuluviin yrityksiin, ja että ne määrittävät myös mahdolliset eturistiriidat ja ryhtyvät tarvittaessa niitä lieventäviin toimenpiteisiin.

Seuraavat vaiheet

Vakuutusenantajat ja pankit voivat odottaa, että EIOPA ja toimivaltaiset viranomaiset alkavat priorisoida lainaturvavakuutustuotteiden markkinoiden valvontaa. Jos vakuutusenantajat ja pankit laiminlyövät IDD-direktiivissä ja tuotehallintavaatimuksista (POG) annetussa asetuksessa esitettyjen vaatimusten noudattamisen, niillä on syytä odottaa, että toimivaltaiset viranomaiset käyttävät valvontavaltuuksiaan – oikeasuhteisuuden periaatteen mukaisesti – joihin sisältyvät myös paikan päällä tehtävät tarkastukset ja muut tutkintavaltuudet. Jos vaatimustenvastaisuuksia todetaan, vakuutusenantajat ja pankit voivat, rikkomuksen vakavuuden mukaan, odottaa, että toimivaltaiset viranomaiset määräävät niille asianmukaiset seuraamukset ja/tai ryhtyvät hallinnollisiin toimenpiteisiin, joita voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- ▶ IDD-direktiivin 33 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla pankkia vaaditaan lopettamaan rikkominen tai olemaan toistamatta sitä, sekä lopettamaan sellaisten tuotteiden kaupallistaminen, joiden osalta ne eivät voi perustella riittävän ja asianmukaisen tuotetestauksen pohjalta, että suuret välityspalkkiot ovat perusteltuja oikeudenmukaisen hinnoitteluprosessin mukaan – esim. tuotteet, jotka on kaupallistettu tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 6 artiklan vastaisesti.

¹⁸ IDD-direktiivin 17 artikla ja 20 artiklan 1 kohta.

¹⁹ Tuotehallintavaatimuksista annetun delegoidun asetuksen 10 artiklan 1 kohta.

EIOPA(2022)0037187

EIOPA – NORMAALIIN KÄYTTÖÖN

- ▶ IDD-direktiivin 33 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla pankin rekisteröinti vakuutusedustajaksi kansallisessa rekisterissä peruutetaan.

Lisäksi vakuutuksenantajat ja pankit voivat odottaa, että

- ▶ EIOPA seuraa, noudattavatko vakuutuksenantajat ja pankit tätä varoitusta ja toteuttavatko ne toimivaltaisten viranomaisten määäämiä toimenpiteitä, joilla puututaan temaattisessa arvioinnissa näillä markkinoilla havaittuihin ongelmiin.
- ▶ Toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä yhteistyötä kilpailu- ja kuluttajansuojaviranomaisten sekä muiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa omilla lainkäyttöalueillaan temaattisessa arvioinnissa todettujen sopimattomien kaupallisten menettelyjen ja kuluttajansuojaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.